

طرح پیشنهادی اولیه برای تحول در حوزه های علمی

این طرح بیشتر برای طلابی است که پس از

دانشگاه وارد حوزه می شوند

3	کلیه مواد درسی آموزشی حوزه های علمیه
4	کلیات
6	اهداف واحدهای آموزشی ادبیات عرب
7	اهداف واحدهای آموزشی
8	اهداف واحدهای آموزشی دین شناسی و کلام جدید
9	اهداف واحدهای آموزشی علوم قرآنی و تفسیر
10	اهداف واحدهای آموزشی علوم حدیث
12	اهداف واحدهای آموزشی تاریخ و سیره
13	اهداف واحدهای آموزشی فلسفه اسلامی
14	اهداف واحدهای آموزشی کلام اسلامی
15	اهداف واحدهای آموزشی عرفان اسلامی
16	اهداف واحدهای آموزشی فقه و اصول
18	اهداف واحدهای آموزشی اخلاق
20	سال اول:
21	سال دوم:
22	سال سوم:
23	سال چهارم:
24	سال پنجم:
25	سال ششم:
26	سال هفتم:
27	سال هشتم:
28	منابع:

کلیه مواد درسی آموزشی حوزه های علمیه

- 1) صرف
- 2) نحو
- 3) بلاغت
- 4) طب اسلامی
- 5) زبان شناسی , لغت, فقه اللغة
- 6) علوم قرآنی
- 7) تبیین اهداف طلبگی در تمدن سازی , علوم انسانی , فرهنگ و خلاصه دنیا و آخرت
- 8) روش تحصیل و روش تحقیق کاربردی و روش شناسی مطالعات دینی
- 9) منطق کاربردی
- 10) کلام قدیم و جدید (فلسفه دین , فرق و مذاهب و ...)
- 11) فلسفه
- 12) معرفت شناسی
- 13) قرآن و تفسیر قرآن
- 14) تاریخ تحلیلی
- 15) سیره و سبک زندگی
- 16) فقه و آیات الاحکام
- 17) اصول فقه
- 18) عرفان اسلامی
- 19) اخلاق و فلسفه اخلاق , سیر و سلوک
- 20) فن تبلیغ
- 21) ادعیه
- 22) علوم حدیث (رجال , درایه , تاریخ الحدیث , فقه الحدیث)
- 23) آئین نگارش
- 24) زبان خارجه

کلیات

در طرح تحول حوزه 3 راهبرد کلی را می توانستیم مد نظر بگیریم:

- 1) دوره ی مقدمات و سطح عمومی باشد برای کسب جامعیت حداقلی طلاب نسبت به همه ی اهداف حوزه
 - 2) دوره ی مقدمات عمومی و دوره ی سطح تخصصی باشد به طوری که فقه و اصول درس مشترک همه ی رشته های سطح باشد تا طلاب آماده ی درس خارج نیز باشند.
 - 3) اگر اصرار داشته باشیم که سال های تحصیل قبل در خارج به 5 یا 6 سال تقلیل پیدا کند و در عین حال سطح علمی کاهش پیدا نکند چاره ای نیست که طلاب درس ها را خودشان بخوانند (با فایل صوتی یا شرح یا ...) و مباحثه کنند و هر هفته یک جلسه با استاد مربوطه رفع اشکال برگزار شود.
- در طرح پیشنهادی ما راه حل اول مد نظر قرار گرفت. (امام خامنه ای : طلبه باید تا جایی بخواند بعد به طرف فقه یا کلام (یا فلسفه) برود.)
- این که آقا در سال های خیلی دور فرمودند: "تحصیل در حوزه باید طوری باشد که دوره ی ادبیات و سطوح، در ظرف حداکثر پنج سال تمام شود و بعد طلبه پای درس خارج بنشینند. وقتی پای درس خارج نشست، نوبت اصول است." متأسفانه با دروس خارج فعلی و وضعیت کنونی، عملیاتی به نظر نمی رسد.
- در امتحان ورودی حوزه خواهند بود:

نحو مقدماتی + تجوید و روخوانی قرآن + قرائت نماز + حفظ نیمه دوم جزء 30 قرآن + ...

همچنین پیشنهاد می شود برای طلابی که قصد تبلیغ در خارج از کشور دارند و رشته ی دانشگاهی آنان زبان خارجه بوده سهمیه ای ویژه در نظر گرفته شود. (آقا: آموزش حداقل یک زبان خارجی زنده لازم است)

مهم: در طول تمام سالها، یک سمینار ماهیانه برای آگاهی سیاسی طلاب و وظیفه ی حوزویان در قبال اتفاقات جاری برگزار گردد، همچنین باید اهداف طلبگی و اهداف دروس یادآوری شوند و دستاورد های جدیدی که به طلاب کمک می کند به آنان معرفی شوند. (امام خامنه ای : بدون آگاهی سیاسی ، فقه و اخلاق به ما کمک نخواهند کرد)

در تمام سال های تحصیل ، ارزشیابی طلاب و امتحانات باید روشن کننده ی میزان مهارت طلبه در راستای هدف هر درس باشد. (آقا: امتحانات از حواشی و ریزه کاری ها به دور باشد و سهل انگاری و اغماض نداشته باشد)

پیشنهاد می گردد امتحانات خرداد ماه ، به تیرماه یا مرداد منتقل شود تا شاهد بهره وری بیشتری از عمر طلاب و حوزه ها باشیم.

نحوه ی تدریس تمام دروس اصلی باید به گونه ای باشد که طلاب بفهمند بدون پیش مطالعه مقداری از مطلب را از دست می دهند ، همچنین استاد هر روز باید چند سوال در مورد مطالب جلسات قبل سوال کند تا طلاب وادار به مباحثه شوند. (امام خامنه ای: شیوه های انتخاب آزاد استاد توسط طلبه، پیش مطالعه و مباحثه باید باشد، اساس کار تفکر است نه حفظ محوری)

اگر در پایان هر سال امتحانات شفاهی برگزار نمی گردد می توان از اساتید در مورد شاگردانی که یک سال هر روز سوال و جواب داشته اند پرسید! نظر اساتید در مورد طلاب معیاری ضعیف تر از امتحانات پایان سال نیست!

همه ی کلاس ها با نام و یا خدای متعال و صلوات شروع شده و حدیثی کوتاه در ابتدای کلاس مطرح می گردد , ذکر پایان کلاس: سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ , صلوات.

پیشنهاد می شود مدارس علمیه آشنایی کافی با رایانه و اینترنت و محیط های مجازی را به طلاب آموزش دهند و هر مدرسه اتاق های گفتگوی اینترنتی داشته باشد.

پیشنهاد می شود در مدارس مانند معصومیه که طلاب متاهل زیاد دارد , مجتمع مسکونی در شهر تهیه شود و طلاب خانه های آنجا را اجاره کنند زیرا همسایه بودن طلاب و خانواده هایشان فوائد بسیاری دارد.

هر ساله چند درس غیر حضوری (مطالعاتی) هستند و همچنین باید امکان ارتقای به صورت انعطاف پذیر برای طلاب فراهم باشد.

پیشنهاد می شود در تمام دروس علوم آلی (حتی اصالی), طلبه های ممتاز شناسایی شوند و کلاس های حل تمرین توسط آنها برگزار شود. خروجی این کار تربیت اساتید آینده است. کسب مهارت در این علوم بسیار ضروری است و نیازمند ممارست در تمرین های کاربردی آن علوم است بنابراین باید برای حل تمرین نمره ی قابل توجهی در نظر گرفت تا طلابی که انگیزه ی کمتری دارند را نیز وادار کند تسلط لازم را کسب کنند.

قبل از شروع سال تحصیلی , یکی دو ماه در تابستان اهداف طلبگی , انتظارات از حوزه , روش تحصیل و روش تحقیق (کتاب راهنمای تحقیق آقای عبدالحمید واسطی یا روش شناسی مطالعات دینی دکتر قراملکی یا ...) در حوزه باید برای طلاب تبیین گردد. (از خواسته های امام خامنه ای: سیر تحصیل و اهداف آموزشی همان ابتدا برای طلبه تبیین گردد)

فهرست این اهداف از سایت isin.ir استخراج شده، با این ادعا که به گونه ای تدوین گردیده اند که کاربرد آن علم و جهت گیری ذهنی و عملی در هنگام تحصیل آن علم را ارائه کند:

اهداف واحدهای آموزشی ادبیات عرب

هدف مرکزی و حداقل لازم:

ایجاد مهارت انتقال پیام خداوند به مخاطب امروز

به گونه ای که مخاطب بتواند علاوه بر تصور اولیه مفاهیم، غرض متکلم را احساس نماید.

(مهارت ترجمه بلاغی قرآن و حدیث)

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی ادبیات عرب و ادبیات فارسی:

اهداف متوسط:

1. بتواند متون علمی عربی قدیم و جدید را با همراهی کتب لغت ترجمه کند و در صورت نقد شدن، از ترجمه خود دفاع علمی نماید.
2. بتواند برای تشخیص ریشه ها و وزن ها و ترکیب ها و سیاق های مشابه استدلال بیاورد و تفاوت آنها را در ترجمه آشکار کند.
3. بتواند جدول لغت معنی دقیق (با ذکر خصوصیت ممیزه از ریشه مشابه) از تمام ریشه های کلمات قرآن و ادعیه تهیه کند.
4. بتواند مَثَل ها و تشبیه ها و استعاره ها و کنایه های قرآن و نهج البلاغه و ادعیه رایج را براساس معادلات ادبی تحلیل و تفسیر کرده، معادل فارسی ملموس برای آنها عرضه نماید.
5. بتواند تحلیل های ادبی در تفاسیر (تفاسیر ادبی را اعتبارسنجی کند) و مباحث فقهی را با مراجعه به منابع ادبی، ارزیابی کند.
6. بتواند بررسی تطبیقی میان سبک گفتاری و محتوایی قرآن و گفتارهای بشری در موضوعات مشابه، انجام دهد و مخاطب را قادر به مقایسه و قضاوت نماید.

اهداف پیشرفته:

7. بتواند مقاله ای علمی در موضوعات علوم دینی را که حاوی آیات و روایات و نصوص تاریخی، تفسیری، فقهی و اسامی اشخاص و اماکن، کتب و اشعار است در یک مجمع علمی بدون غلط و با لحن متناسب با معانی جملات به عربی و فارسی قرائت کند و در صورت ایراد نقد به درست خوانی او، بتواند با استناد به قواعد ادبی، عملکرد خود را اثبات کند.
8. بتواند کتب اشعار، دائره المعارف ها و پایگاه های اطلاعاتی فارسی و عربی استفاده کند و به سوالاتی که درباره آنها می شود پاسخ بگوید.
9. بتواند یادداشت های درسی، محتویات وبلاگ، تبادلهای نوشتاری در اطاق های گفتگو و نامه های الکترونیکی را بدون غلط در دستور زبان و در املاء به فارسی و عربی بنویسد.

10. بتواند در تبادلهای گفتگویی در اطاقهای گفتگو و در محاورات غیررسمی با افراد، نگرش، قانون و فرهنگ تشیع و شیعیان ایرانی را به فارسی و عربی توصیف کند.
11. در استفاده از کلمات فارسی هنگام صحبت یا کتابت و معادل گذاری هنگام ترجمه، از کلماتی استفاده کند که بیشترین انس را با مخاطب و با ادبیات دین دارد. (برآیندی از تناسب با انس مخاطب و تناسب با کلمات و تعبیر به کار رفته در منابع دینی عربی)
12. بتواند اشعار را بخواند و بفهمد و از اشعار و ضربالمثل های فارسی و عربی در کلام و نوشتار خود استفاده کند.
13. بتواند مقاله ای علمی در هر یک از موارد زیر بنویسد: هویت زبان و ادبیات، علم زبان شناسی، سبک ها و ساختارهای زبانی، معجم شناسی و اعتبارسنجی آنها، دستور زبان، دلالت، نشانه شناسی، معنی شناسی، نقد ادبی، بلاغت و اعجاز قرآن، ویژگی ها و تمایزهای زبان عربی، هویت ترجمه و تئوری های ترجمه، نقد ترجمه متون دینی، کتابشناسی ادبی، شخصیت شناسی ادبی
14. بتواند برای محافل علمی و رسمی، نامه خطی با خط تحریری بنویسد به گونه ای که رویت کننده خط نامه احساس کند با فردی تحصیل کرده و منضبط مواجه است.

اهداف واحدهای آموزشی

معرفت شناسی و منطق

هدف مرکزی و حداقل لازم:

ایجاد مهارت استدلال و نقد یک دستگاه فکری و اجزاء آن

بتواند گفتارها را به قالب های منطقی تبدیل کند و برهان یا مغالطه را استخراج نماید.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی منطق و معرفت شناسی:

اهداف متوسط:

1. بتواند مفاهیم و تصورات خود و دیگران را به گونه ای بازسازی کند که از تصور اجمالی و کلی خارج شده و منشاء تصمیم و رفتار شوند. (شفافیت و انسجام دوشاخ اصلی «تصورسازی کاربردی» هستند؛ مقصود از شفافیت این است که جامعیت و مانعیت تعریف به گونه ای برای مخاطب ملموس شود که بتواند در مقایسه میان موارد مشترک، مفهوم مورد نظر را با وجه اختلافش تصور نماید. و مقصود از انسجام این است که جنس و فصل به کار رفته در تعریف با شبکه مفاهیم پایه در تعارض نباشند).
2. «دستگاه فکری» را بشناسد و کیفیت پدید آمدن یک دستگاه فکری را بداند و بتواند با مهندسی معکوس به ذرات بنیادین آن برسد (فهرست بدیهیات را تهیه کند و کیفیت تولید گزاره ها از بدیهیات را در عملکرد ذهنی قدم به قدم نشان دهد) و دستگاه را دوباره بازسازی نماید.

3. توانایی تجزیه و ترکیب گفتارهای روزمره و بالخصوص آیات و روایات به قالب‌های منطقی را داشته باشد و مقدمات مخفی و غیرمذکور در آنها را آشکار سازد و بررسی نماید.
4. بتواند در هنگام مواجه با یک تفکر و ادعای غلط، نه فقط مخاطب را ساکت کند بلکه نسبت به اشتباه موجود در تفکرش اقناع نماید.

اهداف پیشرفته:

5. بتواند وجود پل و رابطه میان ذهن و خارج از ذهن را ثابت کند و صدق دستگاه فکری مورد نظر خود را مستدل نماید.
6. توانایی تشخیص و ارائه لوازم منطقی گفتارها و ادعاها را داشته باشد.
7. بتواند رابطه منطق و ادبیات را در ضمن دستور زبان نشان دهد.
8. بتواند رابطه منطق و قضایای اعتباری را در ضمن امر و نهی‌ها و خوب و بدهای روزانه نشان دهد و کیفیت تولید اعتباریات از حقایق را در قالب قیاس‌های منطقی ارائه کند.
9. بتواند در کوتاه‌ترین مسیر، استدلال کند و استدلال‌های متفاوتی برای یک موضوع تولید نماید.
10. منطق جدید را بشناسد و بتواند علت پیدایش و وجوه تمایز آن با منطق قدیم را توضیح دهد و قلمرو اعتبار منطق ارسطویی را در برابر نقدهای منطق جدید مشخص کند.
11. بتواند از منطق احتمالات و منطق فازی در تحلیل گزاره‌ها و قضایای روزمره استفاده کند.

اهداف واحدهای آموزشی دین‌شناسی و کلام جدید

حداقلی قطعی:

بتواند دین را به‌گونه‌ای معرفی کند که مخاطب علاقمند به بررسی آن شود.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «دین‌شناسی و کلام جدید»:

اهداف متوسط:

1. بتواند هویت دین، اهداف دین، قلمرو دین، کارکرد دین را به‌گونه‌ای توصیف کند (هم شفاهی و هم کتبی) که مخاطب با تصور آن، تصدیق به ضرورت دین‌داری و مراجعه به دین در جوانب مختلف زندگی بنماید.
2. بتواند علت تکثر ادیان را تبیین کند و شاخص‌های یک دین صحیح و حق را طوری عرضه کند که مخاطب بتواند برای تشخیص درستی و نادرستی نمونه مورد نظرش به‌کار ببرد.
3. بتواند پاسخ شبهات دارای فراوانی در سطح دانشجویی، اطلاق‌های گفتگو و وبلاگ‌ها را به‌گونه‌ای بیان کند که مخاطب نه فقط ساکت بلکه قانع شود و تصحیح نگرشی برای او صورت پذیرد.

اهداف پیشرفته:

4. بتواند با ذکر شواهد و مثال‌ها، سبک گفتاری و خصوصیات زبانی دین را در یک بررسی تطبیقی با سبک‌های گفتاری دیگر مقایسه کند و دستورالعمل اجرایی برای فهم اولیه گزاره‌های دین و شرائط لازم برای فهم تحلیلی آنها را ارائه دهد.

5. بتواند جدولی تطبیقی از نگرش، قانون، فرهنگ و کارکرد ادیان و مذاهب جریان ساز در تاریخ بشر تهیه کند و در یک جلسه عمومی در سطح طلاب و دانشجویان، نقاط ضعف و قوت هر کدام را ارائه نماید و با استناد به نظر متخصصین، نگرش‌ها، قوانین و فرهنگ‌های رقیب اسلام و تشیع در زمان حال و آینده را عرضه نماید.
6. بتواند راجع به مطالبی که در مباحث دین‌شناسی عرضه می‌کند، منابع اطلاعاتی (اعم از چاپی، شفاهی، الکترونیکی و شخصیت‌های علمی) معرفی کند و اعتبارسنجی نماید.

اهداف واحدهای آموزشی علوم قرآنی و تفسیر

حداقلی قطعی:

بتواند وقتی موضوعی مطرح می‌شود، آیات راجع به آن موضوع را به سرعت بازیابی کند و پیام خداوند در آن آیات را به گونه‌ای توضیح دهد که مخاطب بتواند در عمل به کار ببرد.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «علوم قرآنی و تفسیر»:

اهداف متوسط:

1. بتواند در یک چکیده توصیفی (شفاهی و کتبی)، کل قرآن و تک تک سوره‌ها را معرفی کند به طوری که حداقل پاسخ به سوالات زیر باشد:

أ. این سوره پاسخ به چه سوالاتی است؟

ب. هدف اصلی این سوره چیست؟

ج. برای رسیدن به هدف فوق از چه نقطه‌ای آغاز شده است؟ و چه مراحل طی شده است؟

د. موقعیت این سوره در کل قرآن چگونه است؟

ه. تمایز این سوره با سوره‌های مشابه چیست؟

و. چگونه از این سوره برای رشد در زندگی استفاده کنیم؟

1. بتواند قرآن و خصوصیاتش را با کتاب‌های ادیان دیگر مقایسه کند به طوری که مخاطب تصویری که پیروان هر یک از این کتب در ذهن دارند را حس کند و بتواند برتری قرآن را خود نتیجه بگیرد.
2. بتواند اثبات کند قرآنی که در دست دارد، تحریف ندارد و همان وحی الهی به پیامبر اسلام است.
3. بتواند خصوصیات گفتاری و زبانی قرآن را به گونه‌ای تشریح کند که مخاطب از سویی علاقه‌مند به مراجعه مستقیم و تدبر در آیات بشود و از سوی دیگر خود را نیازمند مراجعه به تفسیر و متخصص ببیند.

4. بتواند پاسخ شبهات دارای فراوانی در سطح دانشجویی، اطاق‌های گفتگو و وبلاگ‌ها را به‌گونه‌ای بیان کند که مخاطب نه فقط ساکت بلکه قانع شود و تصحیح نگرشی برای او صورت پذیرد.
5. بتواند از نرم‌افزارهای قرآنی برای مطالعات تطبیقی میان آیات و میان تفاسیر استفاده نماید.

اهداف پیشرفته:

6. بتواند به سوال انتقادی «مطالب چندین قرن گذشته چگونه می‌تواند زندگی پیچیده امروز و فردا را مدیریت کند؟» با ذکر شواهد و مستندات پاسخ بگوید.
7. بتواند با استفاده از منابع تفسیری با سبک‌های مختلف روشمند و معتبر، معنی آیات را از زوایای مختلف به‌دست آورد و به‌صورت یک جمع‌بندی دارای انسجام ارائه کند.
8. بتواند برای سطوح و گرایش‌های مختلف مردم منابع تفسیری مناسب برای مطالعه معرفی کند و شیوه بهره‌برداری بهینه از آن تفسیر را توضیح دهد.
9. بتواند تفاوت میان آیات مشابه در یک موضوع را توضیح دهد به‌گونه‌ای که مخاطب دو تصویر متفاوت در ذهن خود ترسیم نماید.
10. منشور راهبردی ایجاد تمدن اسلام را براساس آیات قرآن تدوین کند.
11. بتواند برای فهرستی از موضوعات مبتلابه در زندگی، حداقل یک آیه را از حفظ بخواند.
12. بتواند به‌سرعت مجموعه‌های موضوعی از آیات را از قرآن بازیابی کند.
13. در قرائت روزانه قرآن، صحیح و حزین بخواند و به‌تدریج خود را مخاطب کلام الهی احساس نماید و واسطه زبانی را حس نکند و در هر سال نسبت به سال قبل، تلقی و دریافت معنایی بیشتری نسبت به آیات در خود بیابد.

اهداف واحدهای آموزشی علوم حدیث

حداقلی قطعی:

بتواند احادیث معتبر برای انتقال نظر دین به مخاطب ارائه کند

به‌گونه‌ای که مخاطب را برای ایجاد تغییر در زندگی فعال کند

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «علوم حدیث»:

اهداف متوسط:

1. بتواند در یک چکیده توصیفی (شفاهی و کتبی)، فهرستی از کتب حدیثی شیعه و عامه را معرفی کند به‌طوری که حداقل پاسخ به سوالات زیر باشد:

أ. کتاب به چه انگیزه‌ای به احادیث پرداخته است؟

ب. ساختار طبقه‌بندی و دسته‌بندی احادیث در کتاب چگونه است؟

ج. کیفیت نقل و مستندسازی احادیث در کتاب چگونه است؟ (ضریب اعتبار کتاب)

د. خصوصیت متمیزه کتاب از کتب مشابه چیست؟

ه. چگونه می‌توان از کتاب بیشترین بهره‌برداری را انجام داد؟

2. بتواند سند یک روایت را پیدا کند و براساس نظر متخصصین اعتبارسنجی نماید یعنی بتواند به سوال «سند این حدیث کجاست؟ و از کجا معلوم اعتبار داشته باشد؟» پاسخ روشمند و مصداقی بدهد به گونه‌ای که سوال‌کننده اعتبار حدیث را لمس کند.

3. فهرستی از احادیثی که به اجماع متخصصین، از اسرائیلیات یا جعلیات عامه هستند را بشناسد و بتواند عدم اعتبار آنها را با ذکر منبع به مخاطب منتقل کند.

4. بتواند روایات را به زبان زندگی معاصر ترجمه کند.

5. بتواند از نرم‌افزارهای حدیثی و رجالی خاصه و عامه استفاده کند به گونه‌ای که در کوتاه‌ترین زمان، بیشترین اطلاعات مرتبط و کمترین اطلاعات ناخواسته بازیابی شوند.

اهداف پیشرفته:

6. بتواند هنگام استفاده از یک حدیث معتبر، برای انتقال حس اعتبار حدیث به مخاطب، نکات شخصیت‌شناسانه از خصوصیات برخی راویان دارای فراوانی در سند احادیث ذکر کند.

7. بتواند هنگام عرضه حدیث غیرمعتبر، نادرستی حدیث را حدس بزند و سوالات حاوی قرائن لازم بر عدم اعتبار حدیث را بر گوینده حدیث عرضه کند.

8. بتواند برای فهرستی از موضوعات مبتلابه در زندگی، حداقل یک حدیث را از حفظ بخواند.

9. منشور راهبردی ایجاد تمدن اسلام را براساس روایات تدوین کند.

10. بتواند به سرعت مجموعه‌های موضوعی از احادیث را از منابع بازیابی کند.

11. بتواند تحلیل و تفسیر غریب‌الحدیث را طوری که مخاطب انسجام و منطقی بودن آن را احساس کند ارائه دهد.

12. بتواند هنگام استناد به یک حدیث برای ایجاد تغییر در رفتار مخاطب، به سوال انتقادی «از کجا معلوم مطلب این حدیث مربوط به زمان ما هم باشد و اختصاص به زمان صدور آن نداشته باشد؟!» پاسخ روشمند و به همراه شواهد بدهد به گونه‌ای که مخاطب اذعان به کلیت و عمومی بودن حدیث بنماید و در به کار بردن سوال انتقادی مذکور برای موارد بعدی تردید نکند.

13. بتواند از نسخه‌های خطی استفاده کند و به آنها استناد نماید.

14. سبک گفتاری و نوع کلمات و ترکیب‌های به کار رفته در روایات را در موضوعات مختلف بشناسد به طوری که بتواند فهرستی از کلیدواژه‌های صحیح برای جستجو را به درخواست‌کننده تحقیق و مطالعه، عرضه نماید.

اهداف واحدهای آموزشی تاریخ و سیره

حداقلی قطعی:

بتواند حقایق تاریخی را به گونه‌ای کشف کند که برای ایجاد تغییر در آینده بهره‌برداری شود.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «تاریخ و سیره»:

1. بتواند در تفسیر آیات و روایاتی که مربوط به پیامبران، اقوام و ملل و تمدن‌های گذشته هستند، گزارش‌ها و مستندات تاریخی ارائه کند و یک جدول تطبیقی از خصوصیات و تمایزات آنها عرضه نماید به گونه‌ای که تصویری دقیق و شفاف از آیات و روایات مربوطه حاصل شود.
2. بتواند فیلم‌هایی مانند فیلم «محمد رسول الله»، «موسی علیه السلام»، «امام علی علیه السلام» و ... که در سراسر جهان راجع به تاریخ انبیاء و امامان ساخته شده است را با ارائه شواهد و مستندات نقد کند.
3. بتواند شخصیت و فرهنگ هر یک از انبیاء مذکور در قرآن و هر یک از معصومین را در یک مقاله علمی معرفی کند و حداقل ده دقیقه در مورد هر یک از آنها سخن بگوید و کارنامه آنها را ارائه کند، به گونه‌ای که مخاطب پس از استماع، نگرشی جدید و معادلاتی تازه برای تصمیم‌گیری در خود احساس نماید.
4. بتواند حداقل پنج نمونه از تحریف‌های تاریخ توسط کفار، اهل کتاب، عامه در گذشته و حال، در کتب تاریخی و دائرةالمعارف‌ها را با مستندات ارائه کند.
5. بتواند به سرعت قضایا و حوادث تاریخی را از منابع بازیابی کند.

اهداف پیشرفته:

6. بتواند راجع به موضوعات زیر مقاله علمی بنویسد که این مفاهیم را توضیح داده و تاثیر آنها بر نگرش به تاریخ را ارائه کرده باشد:

أ. انسان‌شناسی شهری

ب. جامعه‌شناسی و معادلات کلی آن

ج. فرهنگ و تمدن

د. سیاست و معادلات حکومت‌داری

ه. استعمار و شیوه‌های عملکرد آن

و. روش‌های تاریخ‌نگاری

ز. فلسفه جغرافیا

ح. شیوه‌های تحلیل و تفسیر اسناد، اشیاء و عکس‌های تاریخی

7. بتواند تجزیه و ترکیب محتوای تاریخی را انجام دهد و ابزار تحلیل محتوا را در مواد تاریخی به کار ببرد تا بتواند تفاوت تحلیل‌های تاریخی انجام شده توسط متخصصین را تشخیص داده و تاثیر این تفاوت را در نتیجه‌گیری نهایی نشان دهد.
8. بتواند در برابر سوال انتقادی «با توجه به تحولات بسیار گسترده زندگی امروزه، مطالعات تاریخی کاربرد چندانی ندارد و بیشتر باید به آینده پرداخت!!» با ذکر شواهد، تاثیر عمیق دستیابی به اسباب و علل و روند حوادث گذشته، در برنامه‌های امروز و آینده را نشان دهد.
9. بتواند افکار و نگرش‌ها و گرایش‌های جریان‌ساز در طول تاریخ اسلام را در جدولی تطبیقی ارائه دهد و چگونگی تاثیر آنها بر ایجاد حوادث را تشریح کند.
10. بتواند هنگام نقل یک واقعه تاریخی غیرمعتبر، نادرستی نقل را حدس بزند و سوالات حاوی قرائن لازم بر واقعی نبودن مطلب را بر گوینده عرضه کند.
11. بتواند نقل‌های غیرمعتبر قطعی در مرآئی معصومین سلام‌الله‌علیهم را با مستندات عرضه کند به گونه‌ای که مخاطب نسبت به تکرار در نقل آنها انصراف حاصل نماید.
12. بتواند علت اختلاف نقل‌های تاریخی را به گونه‌ای برای مخاطب توضیح دهد که منطقی بودن آن را احساس کند و راه حل دستیابی به حداقل‌های قطعی از تاریخ را نیز به دست بیاورد.
13. بتواند برای فهرستی از موضوعات مبتلابه در زندگی، حداقل یک صحنه تاریخی از زندگی انبیاء و ائمه را از حفظ نقل کند.
14. بتواند تقویم تطبیقی درون جهان اسلام با بیرون جهان اسلام را تنظیم نماید تا موقعیت مسلمین و کیفیت عملکرد رسول خدا و معصومین علیهم‌السلام با مقایسه با موقعیت کلان جهانی شفاف‌تر و دقیق‌تر قابل تصور و ترسیم باشد.

اهداف واحدهای آموزشی فلسفه اسلامی

حداقلی قطعی:

بتواند نگرش دین نسبت به هستی و برتری این نگرش بر موارد رقیب را با استدلال عقلی ارائه کند.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «فلسفه»:

اهداف متوسط:

1. بتواند اثبات کند واقعیت‌هایی هستند. (خارج از خیال و توهم ما)
2. بتواند اثبات کند این واقعیت‌ها، یک شبکه و دستگاه منسجم و یکپارچه وجودی را تشکیل داده‌اند و تصادفی و از هم‌گسسته نیستند.
3. بتواند روابط بین موجودات و ساختار کلان هستی را ترسیم کند و برای مدعیات خود استدلال بیاورد.
4. بتواند به سوالات هفت‌گانه چه هستیم؟ از کجا آمده‌ایم؟ چگونه آمده‌ایم؟ به کجا می‌رویم؟ در کجا هستیم؟ با چه موجوداتی هستیم؟ چگونه حرکت می‌کنیم؟ پاسخ عقلانی بدهد.
5. بتواند وجود خدا و خصوصیات وجودی او را با برهان عقلی اثبات کند.
6. بتواند کیفیت ربط موجودات با خداوند را توضیح دهد و برای مدعای خود استدلال بیاورد.

7. بتواند سخنرانی‌ها و مقالات تخصصی فلسفی را درک کند و به سؤالاتی که در مورد محتوای آنها پرسیده می‌شود پاسخ بدهد.

اهداف پیشرفته:

8. بتواند تصویر فلسفی با استدلال از جهان مادی، ماده، فضا، زمان، نور، انرژی ارائه دهد و با فرضیات فیزیک جدید مقایسه کند.
9. بتواند توصیفی از جهان‌های ماوراء ماده ارائه دهد و بر آن استدلال بیاورد و با توصیف‌های عرفانی (صادق و کاذب) مقایسه کند و اعتبارسنجی نماید.
10. بتواند حقیقت نفس و روح و ذهن و رابطه آنها با یکدیگر و با بدن را با استدلال توصیف کند و با فرضیات روان‌شناسی و توصیف‌های عرفانی مقایسه کند.
11. بتواند نگرش‌های مطرح در فلسفه اسلامی را در یک جدول تطبیقی عرضه کند و تاثیر انواع نگرش‌ها به هستی و شبکه موجودات، در زندگی را به تصویر بکشد به‌گونه‌ای که مخاطب اهمیت دست‌یابی به نگرشی صحیح و جامع از هستی (داشتن اطلاعات فلسفی درست) را لمس کند.
12. بتواند تاثیر مبانی فلسفی را در تعلیم و تربیت، برنامه‌ریزی و مدیریت، دین‌شناسی، تصمیم‌گیری و معنی زندگی، با شواهد و مستندات نشان دهد.
13. مدعای فلسفه‌های الحادی و فلسفه‌های شرقی و غربی را بشناسد و بتواند حداقل یک نقد نسبت به آنها ارائه کند.
14. فهرستی از برهان‌های عقلی و استدلال‌های فلسفی به‌کار رفته در قرآن و روایات را در دست داشته باشد و بتواند تبیین‌های فلسفی متخصصین از این آیات و روایات را تحلیل و تشریح کند. (مثلاً بیان‌های موجود در کتاب المیزان و کتاب بحارالانوار)

اهداف واحدهای آموزشی کلام اسلامی

حداقلی قطعی:

بتواند دستگاه فکری دین را ترسیم کند و عقلانیت آن را اثبات نماید.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «کلام»:

اهداف متوسط:

1. بتواند در صورت ایراد سوال یا نقد نسبت به معقول نبودن محتوای گزاره دین، عقلانیت محتوا را ثابت کند.
2. بتواند برای کلیه اهداف مذکور در فلسفه، به‌جای برهان عقلی، استدلال نقلی بیاورد. (مثلاً بگوید: به استناد آیه... نگرش دین نسبت به کیفیت خلقت این‌گونه است که...)
3. بتواند ضرورت اختیار انسان و عدل الهی، ثواب و عقاب، نبوت، امامت و معاد را براساس برهان عقلی اثبات کند و گزاره‌های دینی نگرش‌ساز نسبت به این موضوعات را تبیین کند به‌گونه‌ای که منجر به تغییر تصمیم و تغییر رفتار در مخاطب شود.

4. بتواند فهرستی از شبهات دینی مرتبط با نگرش‌ها که دارای فراوانی در جامعه و جهان هستند را تهیه کند و بتواند در یک مناظره دانشجویی پاسخ اقناعی بدهد.

اهداف پیشرفته:

5. بتواند دستگاه فکری دین را به صورت مجموعه‌ای از گزاره‌ها (آیات و روایات) به صورت یک شبکه منسجم در یک مقاله یا سخنرانی علمی با شواهد و مستندات ارائه کند. (نگرش اسلام به هستی، انسان و زندگی چیست؟)
6. جداول تطبیقی بین گزاره‌های دین و فرضیات دیگر نگرش‌ها تهیه کند.
7. بتواند فلسفه دین، انسان‌شناسی، فلسفه جامعه‌شناسی، فلسفه تاریخ، فلسفه زندگی، براساس نگرش اسلام را با ذکر مستندات ارائه دهد.
8. نگرش‌ها و دستگاه‌های فکری رقیب در زمان حال و آینده را در موضوعات فوق بشناسد و بتواند آنها را حداقل در یک مورد نقد کند.
9. بتواند با استفاده از منابع تخصصی، عقلانیت موجود در تمام گزاره‌های دین (آیات، روایات صحیح، سیره قطعی معصوم) را استخراج کرده و طوری به مخاطب ارائه دهد که منطقی بودن آن ملموس شود.

اهداف واحدهای آموزشی عرفان اسلامی

حداقلی قطعی:

بتواند امکان رسیدن به شهود خداوند، کیفیت این شهود و مراحل آن را تبیین کند.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «عرفان»:

اهداف متوسط:

1. بتواند کیفیت ربط مخلوقات محدود با خالق نامحدود کیفیت حضور و عملکرد خداوند در هستی را تبیین و اثبات نماید.
2. بتواند کیفیت ربط نفس انسان با خداوند را تبیین و اثبات نماید.
3. بتواند عدم کفایت ذهنیات و نیاز انسان به شهود قلبی را تصویر و اثبات کند.
4. تحلیل‌های عرفانی در تفسیر آیات و روایات مرتبط با موضوعات عرفان، را بفهمد و اعتبارسنجی کند.
5. بتواند از اشعار با مضامین عرفانی در ادبیات فارسی و عربی برای انداز و تبلیغ، وعظ و خطابه استفاده کند و محتوای این اشعار را برای مخاطب توضیح دهد.
6. بتواند «انسان کامل» و «ولی‌الله» را براساس نگرش اسلام، توصیف کند به گونه‌ای که مخاطب احساس کند با بشری زمینی که محتویات قلبی ملکوتی دارد روبروست و تصویری «قابل برقراری ارتباط» از او حاصل کند و بتواند اثبات کند وجود انسان کامل برای هستی ضروری است و توضیح دهد که انسان کامل چگونه در مدیریت هستی نقش دارد؟

اهداف پیشرفته:

7. مراحل و عوالم فیما بین نفس انسان و خداوند را توصیف کند و برای مدعی خود استدلال بیاورد.
8. بتواند اثبات کند قلب مانند ذهن از منابع شناخت است و دستگاه ادراکی منسجمی دارد.
9. بتواند خصوصیات شهود، واردات و خواطر صادق را در هر مرحله توصیف، مستدل و تطبیق کند.
10. بتواند کیفیت عبور از هر مرحله و ارتقاء به عالم برتر را توصیف، مستدل و تطبیق نماید.
11. بتواند شهودهای کاذب و خلاف را حدس بزند و با ارائه شواهد و معیارها، عدم اعتبار آن را اثبات نماید.
12. برای هر یک از موارد فوق، مدعیان نگرش‌های رایج و رقیب را بشناسد و بتواند در یک جدول تطبیقی با نگرش عرفان اسلام، به قضاوت مخاطب بگذارد.
13. بتواند راهبردهای حرکت به سوی این کمال را توصیف، مستدل و تطبیق کند.
14. عرفان‌های کاذب و ناقص دارای طرفداران قابل توجه را بشناسد و بتواند در یک جدول تطبیقی به قضاوت مخاطب بگذارد و بتواند حداقل یک نقد بر آنها وارد سازد.

اهداف واحدهای آموزشی فقه و اصول

حداقلی قطعی:

بتواند دستگاه قانونی اسلام را تبیین کند و

قوانین خاص در هر موضوعی را از منابع فتوایی استخراج نماید

و برتری آن را بر قانون رقیب عقلاً اثبات کند.

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «فقه و اصول»:

اهداف متوسط:

1. بتواند عناوین و موضوعات فقهی را با مسائل و مشکلات امروز زندگی مرتبط کرده، ترجمه مناسب از هر یک از عناوین فقهی ارائه نماید.
2. بتواند موضوعات فقهی را از جهت موضوع‌شناسی با مراجعه به منابع مربوطه توصیف کند به گونه‌ای که متخصصین هر موضوع این توصیف را معتبر بدانند.
3. روند و کیفیت تولید یک قانون و قواعد قانون‌گذاری را بشناسد به گونه‌ای که در موارد عدم قابلیت استفاده از نص، بتواند مراحل پدید آمدن قانون جدید را برای مخاطب تشریح کند تا معقولیت و انسجام دستگاه قانونی اسلام ملموس شود.
4. بتواند فهرستی از «احساس تعارض»ها میان برخی گزاره‌های دین در موضوعات مختلف تهیه کند و قواعد و روش حل این «احساس تعارض»ها را به کار ببرد به گونه‌ای که مخاطب تفاوت موقعیت‌ها و تفاوت رتبه‌ها را در قانون‌گذاری، ابلاغ و اجرای قانون لمس کند.

5. بتواند آیات الاحکام راجع به هر موضوع را از قرآن استخراج کند و با مراجعه به منابع تفسیری و فقهی، شرحی بر هر یک از این آیات بنویسد و مصادیق آن در زمان حاضر را مستنداً به منابع توصیف نماید.
6. مجموعه‌ای از احادیث مبنایی که حامل قواعد هر باب هستند را تهیه کند و شرحی برای هر کدام ارائه نماید.
7. باید بتواند متن رساله‌ها را به زبان مخاطب (از بیسواد تا متخصص) ترجمه کند به گونه‌ای که او بداند قدم به قدم چه باید بکند و نسبت به برخی ابهامات و استغراب‌ها، از جهت عقلانی توجیه شود.
8. بتواند متون، مقالات و گفتگوهای تخصصی فقهی را که حاوی استدلال است بفهمد و در صورت مواجه شدن با درخواست مستند یک فتوا، مستندات و استدلال فتوای مورد نظر را با مراجعه به منابع مربوطه استخراج کند و برای مخاطب توضیح دهد.
- اهداف پیشرفته:

9. فلسفه فقه و فلسفه حقوق را به گونه‌ای بشناسد که بتواند فقه اسلام را در یک دستگاه و نظام حقوقی براساس معادلات عقلانی تبیین کند و در یک جدول تطبیقی با دستگاه‌های حقوقی دیگر مقایسه نماید.
10. بتواند فهرستی از قواعد پایه و مبنایی دستگاه حقوقی اسلام تهیه کند و موقعیت هر یک را در دستگاه حقوقی اسلام توضیح دهد به گونه‌ای که کاربرد قاعده در تصمیمات و رفتارهای حقوقی برای مخاطب ملموس شود.
11. بتواند طبقه‌بندی و دسته‌بندی‌های متفاوت در ساختار فقه را در یک جدول تطبیقی ارائه دهد و تفاوت عملکرد و تاثیر هر یک را با شواهد و مستندات عرضه کند.
12. بتواند شبکه کلان زندگی، تمدن، حکومت و زیرسیستم‌های آن را به تصویر بکشد و نیازمندی‌های هر قسمت به قوانین و مقررات را توضیح دهد به گونه‌ای که مخاطب فهرستی طبقه‌بندی شده از نیازهای بشری را به دست آورد.
13. بتواند قواعد و روش کشف مقصود قانون‌گذار (تفسیر متن) را در متون قانونی به کار ببرد و در یک بررسی تطبیقی با عملکرد متخصص، تحلیل خود را بازسازی کند.
14. از نظریات مطرح در قواعد و روش‌های تفسیر متن که رقیب محسوب می‌شوند مطلع باشد و بتواند حداقل در یک مورد آن را نقد کند.
15. مجموعه‌ای از حداقل‌های قطعی قانونی در هر باب را تهیه کند و برنامه دستیابی فردی و اجتماعی و جهانی به این حداقل‌ها را به صورت قدم به قدم عرضه نماید.
16. مجموعه‌ای از راه‌حل‌ها را برای مشکلاتی که در مسیر تحقق حداقل‌های قانونی پدید می‌آید تهیه کند و کیفیت استفاده از آنها را برای تصحیح مسیر یا بازسازی موضوع، به صورت قدم به قدم ارائه نماید.
17. بتواند حالات مختلفی را که ممکن است برای افراد در ارتباط با یک موضوع مشخص پدید آید فهرست نماید. (حدس زدن فروعات) و حکم هر حالت را با مراجعه به نظر متخصص به گونه‌ای توضیح دهد که مخاطب بتواند قدم به قدم اجرا کند.
18. بتواند در توضیح مسائل شرعی محوری و کلان در هر باب، به آیات و روایات استناد کند و ایجاد حس مخاطب قرار گرفتن مستقیم برای افراد و حس مستحکم بودن فتاوا، انگیزه آنها در انجام دستورات شرعی را تقویت نماید.
19. بتواند قدر مشترک و متیقن از رساله‌های مطرح در جامعه را استخراج کند و تکلیف قطعی به سوال‌کنندگان مختلف با مراجع مختلف، عرضه نماید و علت اختلاف فتاوی را برای مخاطب توضیح دهد.
20. بتواند روش قدم به قدم یک استنباط و اجتهاد را برای مخاطب شبیه‌سازی کند تا تصویری صحیح از اجتهاد در ذهن مخاطب با پیش‌فرض‌های غلط، ایجاد شود، و منشاء تفاوت استنباط‌ها و اجتهادها را مشاهده کند.
21. بتواند از متون حقوقی استفاده کند و در یک جدول تطبیقی با احکام شرعی مقایسه نماید.

22. بتواند در امور حقوقی (خانوادگی و مالی) مشاوره بدهد، قرارداد تنظیم کند، حل اختلاف نماید، محاسبه خمس و زکات، ارث و دیه را انجام دهد، معاملات رایج در بازار خرد عمومی و بازارهای خرد خاص (مانند بورس) و بازارهای کلان را اعتبارسنجی کند.
23. بتواند قوانین ادیان و ملت‌های دیگر و قوانین مذاهب دیگر اسلامی را به دست آورد و در یک جدول تطبیقی با قانون اسلام شیعی مقایسه کند.
24. بتواند به سوالات و نقدهایی مانند موارد زیر با ارائه مستندات و شواهد پاسخ بدهد:

- ا. حقوق بشر باید ملاک نظام‌های حقوقی قرار گیرد.
- ب. آیا قوانین مربوط به دهها قرن قبل قدرت تنظیم امور پیچیده امروز را دارند؟
- ج. احکام باید با شرایط زمان و مکان منطبق شوند و اینحکم باید تغییر کند.
- د. مدیریت علمی می‌تواند جامعه را اداره کند و مدیریت فقهی مربوط به امور شخصی است.
- ه. احکامی مانند ارتداد، قصاص، قیمومیت مرد، حجاب، ارث و دیه زن معقول و عادلانه نیست!!
- و. آیا اسلام مدلی برای توسعه دارد؟
- ز. آیا با دستگاه قانونی و فرهنگی اسلام می‌توان تمدن رقیب تمدن غرب ساخت؟

اهداف واحدهای آموزشی اخلاق

حداقلی قطعی:

بتواند فرهنگ اسلام را در موضوعات و جوانب مختلف زندگی با فرهنگ‌های رقیب مقایسه کند

اهداف تکمیلی در واحد آموزشی «اخلاق و فرهنگ»:

اهداف متوسط:

1. کیفیت تولید و پیدایش «بایدها و نبایدها»، «خوب و بد» را بشناسد و بتواند آن را به گونه‌ای به مخاطب نشان دهد که پشت‌صحنه‌های تصمیمات و رفتارهای او برایش آشکار شده، به دنبال تغییر در نگرش و رفتار برآید.
2. بتواند عناوین و موضوعات فرهنگی و اخلاقی را با مسائل و مشکلات امروز زندگی مرتبط کرده، ترجمه مناسب از هر یک از عناوین اخلاقی ارائه نماید.
3. بتواند نظریات مختلف در مورد «سعادت»، «کمال»، «عدالت» و «ایمان» را در یک جدول تطبیقی ارائه کند به گونه‌ای که این مفاهیم از مفهومی اجمالی برای مخاطب به مفاهیمی دارای شاخص قابل اندازه‌گیری تبدیل شود.

4. بتواند مکاتب مختلف اخلاقی را در یک جدول تطبیقی با مکتب اخلاقی اسلام مقایسه کند و مخاطب را برای حکم به برتری آن به قضاوت بکشانند.
5. بتواند فهرستی از نقاط تعارض و تزامم مسائل اخلاقی تهیه کند و راه حل آنها را ارائه نماید به گونه ای که مخاطب هنگام مواجه با این موارد، بتواند تصمیم صحیح بگیرد و رفتار درست را بروز دهد.
6. بتواند رفتارها و تصمیمات شخصیت های مرجع و الگو (اعم از معصومین، علماء و بزرگان) و وقایع و داستان های اخلاقی را برای دستیابی به ملاک تصمیم و رفتار، تحلیل کند و با شواهد و مستندات طوری به مخاطب ارائه نماید که موجب فعال سازی او برای ایجاد تغییر در رفتار شود.
7. مهارت های زندگی را بشناسد و بتواند براساس اخلاق و فرهنگ اسلام، دستورالعمل های قدم به قدم برای تحقق این مهارت ها ارائه نماید.

اهداف پیشرفته:

8. فلسفه اخلاق را به گونه ای بشناسد که بتواند فرهنگ و اخلاق اسلام را در یک دستگاه و نظام رفتاری براساس معادلات عقلانی تبیین کند و در یک جدول تطبیقی با نظام های فرهنگی و اخلاقی دیگر مقایسه نماید.
9. بتواند فهرستی از قواعد پایه و مبنایی دستگاه اخلاقی اسلام را تهیه کند و موقعیت هر یک را در این دستگاه توضیح دهد به گونه ای که کاربرد قاعده در تصمیمات و رفتارها برای مخاطب ملموس شود.
10. بتواند شبکه کلان زندگی، تمدن، حکومت و زیرسیستم های آن را به تصویر بکشد و نیازمندی های هر قسمت به فرهنگ و اخلاق خاص خود را توضیح دهد به گونه ای که مخاطب فهرستی طبقه بندی شده از نیازهای فرهنگی و اخلاقی بشری را به دست آورد.
11. مدعیات روان شناسی رشد و روان شناسی تربیتی را بشناسد و بتواند در یک جدول تطبیقی با نظرات اسلام مقایسه کند.
12. مدعیات جامعه شناسی را بشناسد و بتواند در یک جدول تطبیقی با نظرات اسلام مقایسه کند.
13. بتواند راجع به فرهنگ و مهندسی فرهنگی و ابزارهای فعال مثبت و منفی در این مورد مقاله ای علمی ارائه کند.
14. بتواند رابطه نگرش ها، قوانین و فرهنگ ها را به صورت معادلات راهبردی ارائه نماید و نقش ذهن، خواطر، گرایش ها و تمایلات و دریافت های قلبی در تغییر رفتارها را تبیین کند و برنامه عملیاتی برای بهینه سازی آنها عرضه نماید.
15. بتواند نگرش خود به اخلاق را از «دستوراتی برای تغییر رفتارهای فردی» به «معادلات مهندسی فرهنگی جامعه» ارتقاء بخشد به گونه ای که در جلسات مشاوره فرهنگی برای مجموعه ها و سازمان ها، احکام اخلاقی اسلام را با زبان مهندسی فرهنگی و برنامه راهبردی برای تحقق آن ارائه نماید.
16. بتواند صفات اخلاقی مثبت و منفی را به گونه ای تبیین کند که مخاطب در عمل بتواند تشخیص دهد و اندازه گیری کند و برنامه قدم به قدم برای تقویت یا اصلاح آن در دست داشته باشد.
17. مدعیات دوره ها و کلاس های موفقیت، ان.ال.پی، آرامش و تمرکز ذهن، یوگا، و ... را بشناسد و بتواند در یک جدول تطبیقی با نظرات اسلام، برتری مدل اسلام را به قضاوت مخاطب بگذارد و برنامه عملیاتی برای اجرای مدل اسلام به مخاطب عرضه کند.
18. بتواند برای هر موضوع اخلاقی و فرهنگی، حداقل یک آیه یا روایت ارائه کند.
19. بتواند شیوه های تربیتی اخلاقی مختلف را در یک جدول تطبیقی ارائه دهد و تفاوت شیوه تربیتی عرفان با شیوه تربیتی اخلاق را با شواهد و مستندات نشان دهد.
20. کیفیت عملیاتی کردن دستورات اخلاقی را در کارگاه عملی تمرینی و کارگاه مدیریت فرهنگی، تمرین کرده باشد.

- 1) صرف ساده + تمرین های صرف کاربردی (مصطفی جمالی) یا صرف در قرآن کریم (3جلدی است) + فقه اللغة و کار با نرم افزار قاموس النور+ تمرین و کارگاه 2 تا 5 نمره دارد
- 2) احکام 1: رساله آموزشی رهبری (ترم اول جلد اول ترم دوم جلد دوم)
- 3) منطق 1: منطق (منتظری) یا منطق کاربردی (خندان) یا معیار اندیشه (عسکری سلیمانی) + تمرین 2 تا 5 نمره
- 4) نحو 1: مبادی العربیه ج 4 + تمرین
- 5) قرآن 1: مقداری از خود تفسیر نمونه (نه برگزیده)
- 6) تاریخ 1: مقداری از تاریخ الانبیا (ترجمه حیات القلوب علامه مجلسی) یا کتاب دیگری در مورد تاریخ انبیاء (ع)
- 7) اخلاق 1: آئین دانشوری + کتابی ساده در مورد سیر و سلوک الی الله مثلا جهاد اکبر امام (رض)
- 8) کلام 1: عقاید استدلالی یا کلام تطبیقی (هر دو از آقای ربانی) + تطبیق و پژوهش در آثار شهید مطهری 2 نمره
- 9) درسنامه ی طب اسلامی (ولو مطالعاتی)

امام خمینی رضوان الله تعالی علیه: برنامه های اخلاقی و اصلاحی، کلاس تربیت و تهذیب، آموختن معارف الهیه، که مقصد اصلی بعثت انبیا علیهم السلام می باشد، باید در حوزه ها رایج و رسمی باشد. (جهاد اکبر ص 12)

این تفکر که جای کلاس اخلاق فقط در مسجد است صحیح نیست بلکه تمام کلاس های حوزه های علمیه باید کلاس اخلاق باشند.

حجت الاسلام و المسلمین ربانی گلیایگانی: منطق را نباید در یک دوره و یک سطح خواند و سپس آن را رها کرد بلکه منطق را باید در سه دوره آموزش دید. یعنی در یکبار یک دور منطق خوانده شود ، بعد دوباره عمیق تر با مباحثه و در متون استدلالی و کلامی اهتمام به این باشد که قواعد منطق به صورت کاربردی اجرا شود تا منطق برای انسان به صورت ملکه در بیاید.

مبادی العربیه پر است از آیات و روایات که باعث می شود طلبه از نظر لغت نیز قدری قوی شود و این کتاب برای لیسانسه ای که نحو مقدماتی را خوانده سنگین نیست.

حجت الاسلام محمد صفر جبرئیلی: بسیاری از متون درسی علم کلام، در دهه های اخیر نگارش شده اند اما کامل نیستند، یکی شیعه در اسلام، بعد آموزش عقاید، بعد بدایة المعارف و محاضرات. این کتاب ها با وجود محاسن زیاد معایبی دارند که باید برطرف شود، مهمترین نقص این کتاب ها در این است که هیچ کدام ریشه و نشانه ها، چیستی، خدمات و اهمیت علم کلام را ترسیم نمی کند. آموزش عقاید سی سال پیش نوشته شده و باید متناسب با مسائل روز بازنویسی شود، بدایة المعارف کتاب درسی نیست باید کنار گذاشته شود، اشکال دیگر این که هیچ کدام، طلبه را با تفکر رایج در غرب و حتی در جهان معاصر اهل سنت آشنا نمی کند و فقط نظر به تشیع دارند. (این یعنی اهمیت آموزش فرق و مذاهب که ما در پایه 3 قرار دادیم)

- 1) نحو2: بهجة المرضيه في شرح الالفية (سيوطي)
- 2) نحو3: مغنى الفقيه (مصطفى جمالي) + باب رابع مغنى الاديب + تمرين تأثير علوم ادبي در فهم قرآن (محمد فلاحى قمى) 2 تا 5 نمره (يعنى هر طلبه يك مسئله را شبیه تحقیقات نویسنده تحقیق کند)
- 3) منطق2: المنطق مظفر (بدون خطابه و شعر) + تمرين (استدلال هاى مباشر و غير مباشر را هر طلبه روى يك حزب قرآن پياده كند) يا (منطق در آينه معارف اسلامى على فتحى) يا (مغالطات آقاى خندان)
- 4) قرآن2: مقدارى از ترجمه مجمع البيان
- 5) تاريخ2: تاريخ تحليلى عصر پيامبر اكرم (ص) يا درسنامه ى الصحيح من سيرة النبى ج1
- 6) اخلاق2: مفاتيح الحياء (آيت الله جوادى) يا سنن النبى (علامه طباطبايى) (مفاتيح بهتر است چون جامع تر و کاربردى تر است)
- 7) علوم قرآنى: آموزش علوم قرآنى آيت الله معرفت

آقا: هدف از مفردات اين است كه بدانيم هر حرف در چه معانى استعمال مى شود. مغنى درس خارج نحو است و وقت طلاب را تلف مى كند.

بزرگوارانى كه مى خواهند بين دو كتاب مغنى الاديب و مغنى الفقيه مقايسه كنند حتماً پيشگفتار مغنى الفقيه را مطالعه نمايند.

مهم آنكه اگر قبول كنيم 20 تا 30 درصد از كتاب مغنى اضافه و زائد است، بايد پرسيد كه چند ساعت از وقت طلبه بابت اين زوائد هدر مى شود؟ 60 تا 70 جلسه كلاس + 20 تا 30 ساعت مباحثه اش + 10 تا 15 ساعت مطالعه براى امتحان و ... ، خلاصه حدود 110 تا 120 ساعت از وقت هر طلبه! حال اين ساعات را در تعداد طلابى كه مغنى مى خوانند ضرب كنيد، بله! چند صد هزار نفر ساعت، وقت حوزه هاى علميه تلف مى شود بابت فقط زوائد يك كتاب. حال زوائد همه درس ها را به طور تقريبى حساب كنيد! سوال جدى آن است كه اگر امام زمان (عجل الله تعالى فرجه الشريف) آمدند و فرمودند من راضى نبودم وجوهات را صرف اين اضافات كنيد، شما كه از دستتان بر مى آمد اصلاح كنيد، چرا نكرديد؟ چرا اسراف كرديد؟! آن موقع ما واقعا چه جوابى خواهيم داشت؟! دستتان را مى بوسم، تهذيب دروس را جدى بگيريد. به اين كه چه تعداد از طلاب براى تحول پيشنهاده يا انتقاد دارند توجه نشود، ما بايد تكليف خودمان را در پيشگاه خداى عليهم و خبير به نحو احسن انجام دهيم.

مباحث خطابه و شعر بايد در يك درس مجزا به نام فن تبليغ (كه ما در پايه هفتم قرار داديم) به طور مفصل ترى بيانند زيرا حفظ كردن اين كه اعوان چيست و عمود چيست براى امتحان و بعد هم فراموش كردن آنها ، اتلاف عمر و اسراف است. كداميك از مبلغين ما را ديده ايد كه هنگام تبليغ، كتاب المنطق دستش باشد؟

تاريخ تحليلى بايد طورى باشد كه طلبه بتواند اتفاقات جارى را بر واقعه ى مناسب تاريخى عصر اهل بيت تطبيق كرده و كشف عبرت كند. متاسفانه كتاب سيره پيشوايان در اين زمينه تقريباً هيچ كمكى نكرده است ، بد نيست با افرادى مانند آقاى رسول جعفرىان مشورت شود.

آيا آيات الاحكام نيز لازم است؟ مثلاً كنز العرفان (فاضل مقداد) يا درآمدى برمبانى نظرى آيات الاحكام (محمدعلى ايازى)؟ يا ... ؟

- 1) بلاغت: معنانشناسی بلاغی قرآن (محمد عشایری) یا جواهرالبلاغه + تمرین تحلیل ادبی نهج البلاغه و صحیفه سجادیه (محمد عشایری)
- 2) فلسفه 1: فلسفه مقدماتی (عبد الرسول عبودیت که بر گرفته از آثار شهید مطهری است) یا بدایه الحکمه
- 3) اصول فقه 1: الموجز یا حلقه اولی یا اصول الاستنباط (سید علی نقی حیدری) + تمرین اصول فقه کاربردی
- 4) قرآن 3: مقداری از تفسیر کشاف یا تفسیر ادبی
- 5) تاریخ 3: تاریخ تحلیلی زمان امیرالمومنین تا عاشورا (خصوصاً جادشه عاشورا)
- 6) اخلاق 3: خطبه همام + عده الداعی (زیرا حاوی آداب دعا است)
- 7) کلام 2: آشنایی با فرق و مذاهب کلامی (ربانی) + مراجعه به بحوث فی الملل و نحل (آیت الله سبحانی)
- 8) علوم حدیث 1: منطق فهم حدیث (حجت الاسلام طباطبایی)

در مورد اصول فقه می توان دو یا سه کلاس مختلف برگزار کرد تا طلاب در انتخاب آزاد باشند.

علامه حسن زاده آملی: امید آنکه در حوزه های علمیه، صحف ادعیه و اذکار که از ائمه اطهار ما صادر شده است و بیانگر مقامات و مدارج و معارج انسان است از متون کتب درسی قرار گیرند، و در محضر کسانی که زبان فهم و اهل دعا و سیر و سلوکند و راه یافته اند و راه نمایند، درس خوانده شوند. مثلاً به ترتیب اول «مفتاح الفلاح شیخ بهائی»، و پس از آن «عده الداعی ابن فهد»، و بعد از آن «قوت القلوب ابو طالب مکی»، و سپس «اقبال سید بن طاوس»؛ و در آخر انجیل اهل بیت و زبور آل محمد (ص) «صحیفه سجادیه»، در عداد کتب درسی درآیند که نقش خوبی در احیای معارف اصیل اسلامی است.

امام خامنه ای: مباحث کم کاربرد فقه و اصول مانند حقیقت و مجاز یا مبانی معانی حرفی نباید وقت طلبه را هدر کند. آقا: کتاب شهید صدر کتاب خوبی است. آقا: کتاب سید علی نقی حیدری کتاب خوبی است.

در صورت کمبود وقت می توان بین دروس 7 و 8 یکی را اختیاری کرد، همچنین این دو درس از علم بدیع در بلاغت، اولویت بیشتری دارند چون کاربرد بیشتری دارند. فلسفه را بعد از منطق آوردیم زیرا منطق مقدمه ی آن است و 5 سال فاصله میان مقدمه و ذی المقدمه جالب نیست. همچنین برای طلابی که از دانشگاه آمده اند شروع فلسفه را نباید دیرتر از 25 یا 26 سالگی آنان به تاخیر انداخت.

استاد ربانی گلپایگانی: پیشنهاد می شود قبل از محاضرات (یعنی قبل از شروع سطح، در مقدمات)، در فلسفه متنی مختصر تر از بدایه الحکمه خوانده شود چرا که این کتاب بالاتر از سطح ابتدایی فلسفه است و در برخی قسمت های آن دشوارتر از نهاییه است.

حجة الاسلام و المسلمین خسروپناه: من معتقدم اگر در حوزه به جای بدایه، کتاب فلسفه مقدماتی آقای عبودیت و بعد آموزش فلسفه خوانده شود بهتر است و بعد یک کتاب فلسفی دیگر که از همه ی فلسفه های امور بحث می کند یعنی علاوه بر فلسفه هستی و معرفت و نفس و واجب، از فلسفه زبان، فلسفه رسانه، صنعت، جامعه، خلق یا اخلاق و ... بحث کند و نشان بدهد که این فلسفه ها چه تاثیری بر علوم طبیعی و انسانی می گذارد. (فلسفه های مضاف را پایه 4 پیشنهاد کردیم)

حجت الاسلام و المسلمین حسن معلمی: ما معتقدیم طلبه برای شروع فلسفه نباید از بدایه شروع کند، ابتدا باید کلیاتی از فلسفه را فرا بگیرد سپس وارد مباحث این کتاب شود. فلسفه باید به صورت کتاب حلقات تدریس شود یعنی از مباحث ساده به سمت مباحث دشوار حرکت کنیم و در کنار آن باید تاریخ فلسفه تدریس شود و پیش از این ها رئوس ثمانیه را کاملاً باید روشن کنیم.

- 1) فقه 1: شرح لمعه (طهارت، صلوٰه، زکات و خمس)
- 2) فلسفه 2: نهائیه الحکمہ , نصف کتاب
- 3) اصول فقه 2: حلقه ثانی یا اصول مظفر یا الوسیط , همه نصف کتاب
- 4) قرآن 4: مقداری از المیزان
- 5) تاریخ 4: تاریخ امام سجاد تا امام عسکری (علیهم السلام) + انسان 250 ساله
- 6) اخلاق 4: نامه 31 نهج + فلسفه اخلاق و چگونگی رفع تراحم مسائل اخلاقی و جمع اضداد (در این مورد کتابی پیدا نکردم!)
- 7) کلام 3: فهم دین: مبانی کلامی، برآیند و برونداد (حجۀ الاسلام و المسلمین دکتر فیروزجایی) یا دین شناسی (آیت الله جوادی)
- 8) درسنامه ی فلسفه های مضاف (خسروپناه) یا کتاب های طرح ولایت

آقا: شرح لمعه چیز خوبی است. (این تعدد عبارت ، بین آقا و امام ، با عنایت است)

امام خامنه ای : مقصود ما از کلام ، کلام جدید است. امروز شبهات در چه مسائلی مورد تهاجم است ، آموزش آن را باید گسترش داد.

پیشنهاد: بد نیست از آیت الله جوادی درخواست شود که یک کتاب آموزشی فلسفه دین به عنوان متن درسی حوزه تنظیم کنند، احتمالا سنگ تمام خواهند گذاشت.

حجت الاسلام و المسلمین خسروپناه: حتی کسی که می خواهد در فقه و کلام و ... ادامه تحصیل دهد همانگونه که بدایه و نهایی می خوانند، یک دور تاریخ فلسفه اسلامی و تاریخ فلسفه غرب نیز لازم است. این مطالعه برای بحث های بعدی بسیار موثر است، برای تاریخ فلسفه ی اسلامی کتاب خدمات متقابل ایران و اسلام از شهید مطهری و کتاب آقای حسینی کوهساری خوب است، اگر بخواهید تاریخ فلسفه غرب را مفصل پی بگیرید اثر کاپلسون و اگر مختصر، سیر حکمت در اروپا مفید است.

استاد عبد الرسول عبودیت: برای رسیدن به وضعیت مطلوب فلسفه، دانستن کل میراث فلسفی غرب لازم نیست امروزه هم بسیاری وقت خود را در این زمینه تلف می کنند، من اعتقاد ندارم که ما باید با فلسفه غرب شروع کنیم، باید اول فلسفه خودمان را بخوانیم و در آن عمیق شویم. (ما این نظر را ترجیح دادیم بر این که تاریخ فلسفه (خصوصا فلسفه غرب) در دروس عمومی حوزه باشد)

اصول فقه مرحوم مظفر، هرچند متن روانی دارد و محل نزاع را خوب روشن کرده اما نقاط منفی کم ندارد: 1- کتاب ناقص است. 2- تکرار زیاد دارد 3- بعضی جاها خیلی مشکل است. 4- بعضی جاها اطناب دارد و 5- مرحوم مظفر متاخر از آخوند و شیخ است پس طلبه باید در ادامه ی مسیر آموزشی به عقب برگردد و گاهی چیزی را بپذیرد که قبلا بطلان آن را پذیرفته بود و... کسانی که اساتید این کتاب هستند برای هرکدام از این موارد چندین مثال در ذهن دارند. به هر حال این چند کتاب اصولی هرکدام مزایا و معایب خود را دارند پس پیشنهاد همان است که این دو سه کتاب، همه تدریس شوند و مزایا و معایب هر کدام به طلبه گفته شود و انتخاب به عهده ی خود طلبه گذاشته شود تا با اهدافش بسنجد و کتاب و استاد دلخواه خود را انتخاب کند. خصوصا این کار در مدارس مثل مدرسه معصومیه کاملا عملی است.

- 1) فقه 2: فقه استدلالی (آیت الله ایروانی)
- 2) فقه 3: جامع المدارک آقای خوانساری
- 3) فلسفه 3: نهایی الحکمه
- 4) اصول فقه 3: حلقه ثانی یا اصول مظفر یا الوسیط
- 5) قرآن 5: جلد اول تفسیر تسنیم تا قبل از سوره حمد (آیت الله جوادی) یا مبانی تفسیر قرآن (سید رضا مودب)
- 6) تاریخ 5: دادگستر جهان یا درسنامه ای از دانشنامه ی امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریفی یا... ؟
- 7) کلام 4: کلام جدید (رضا صادقی) یا تبیین براهین اثبات خدا (آیت الله جوادی) یا در آمدی بر مسائل کلام جدید (خسروپناه)
- 8) اخلاق 5: چهل حدیث تا حدیث 27 (حضرت امام رضوان الله تعالی علیه) + باده گلگون (میرزا جواد آقای ملکی تبریزی)

آقا: در دوره سطح (قبل درس خارج) یک دوره ی کامل فقه از طهارت تا دیات خوانده شود.

دلیلی وجود ندارد که ما همه ابواب فقهی را از روی یک کتاب بخوانیم ، و اگر هدف این است که طلبه با یک دوره فقه قبل درس خارج آشنا شود ، حفظ کردن فتاوی شهید ثانی و مطالعه اقوال علامه و شیخ و ... که غالباً بدون استدلال آنها در شرح لمعه آمده ثمری ندارد. پس بهتر است طلبه با متون متفاوت فقهی آشنا شود و پا به پای رشد او در اصول کتاب های فقهی نیز استدلالی تر شوند. همچنین اگر قرار است در دوره سطح متاجر را از روی مکاسب بخواند دیگر چرا باید همان مباحث را در دوره مقدمات نیز بخواند ؟ پس بهتر است تکراری ها حذف شوند. اگر اصرار دارید بر این که طلبه در دوره مقدمات یک دور کامل با احکام فقهی آشنا شود بدون استدلال، پس بهتر است رساله ها و استفتائات مراجع فعلی مثل آیات الله سیستانی یا مکارم یا رهبری را حفظ کنند تا حداقل در تبلیغ به دردشان بخورد.

البته بعضی ابواب فقهی بهتر است حذف شوند مانند حج ، تدبیر ، مکاتبه ، استیلا و ... ؟ دلایل حذف: کاربرد کم در عصر امروز یا حجم زیاد و فرار بودن مطالبی که در آینده تکرار نمی شوند یا بسته بودن باب تحقیق در آنها یا ... ؟

آقا فرمودند جامع المدارک کتاب خوبی است.

آقای خسروپناه: من توصیه ام این است که در پایه چهارم ، پنجم و ششم حتی هفتم ، یک دوره کلام آمیخته سنتی با جدید خوانده شود که این کار را در کتاب کلام نوین اسلامی انجام داده ام.

دکتر حسن یوسفیان: یکی از مباحث کلام جدید، بحث انتظار بشر از دین است حتی تعیین قلمرو دین که آیا دین وارد عرصه سیاست بشود یا نه ، بحث تجربه ی دینی ، براهین اثبات وجود خدا، بحث شر، زبان دین ، بحث پلورالیسم دینی و تجربه ی دینی، رابطه ی علم و دین ، رابطه عقل و دین نیز یکی از بحث های مهم است ، بحث دیگر رابطه دین و اخلاق است، آیا اخلاق دینی با اخلاق سکولار سازگار است؟ بحث منشا دین بحث مهم نیاز به دین و کارکرد های دین ، همه از مباحث کلام جدید است.

در این برنامه آموزشی 5 سال اول دوره مقدمات است و 3 سال بعد دوره سطح و بعد از آن طلاب وارد درس خارج می شوند. طلبه برای کسب مدرک مقدمات علاوه بر امتحان شفاهی یک پایان نامه نیز باید بنویسد. این مدرک معادل لیسانس دانشگاه است. (آقا: طلاب پایان نامه بنویسند)

- 1) فقه 4: مبانی تکملة المنهاج (حدود و دیات)
- 2) فقه 5: مکاسب
- 3) اصول فقه 4: کفایه یا المبسوط یا حلقه ثالث یا رسائل
- 4) فلسفه 4: علم النفس فلسفی (آیت الله فیاضی) یا تکملة نهاییه الحکمة (استاد جعفری آملی)
- 5) علوم حدیث 2: علم الرجال (آیت الله سبحانی) یا ... ؟
- 6) قرآن 6: تفسیر سوره حمد در کتب مختلف تفسیری یا مقداری از جوامع الجامع یا تفسیر صافی
- 7) القواعد الفقهیه (سید محمد کاظم مصطفوی) یا قواعد (آیت الله ایروانی جلد 1)
- 8) اخلاق 6: آداب الصلوة یا اسرار الصلوة از عالمان مختلف

برزگواران، گذشت آن زمانی که می گفتند در روز یک درس کم است دو درس زیاد است.

در تنظیم دروس فقه ، فرض این بوده که سطح علمی شرح لمعه پایین تر از فقه استدلالی و آن کمتر از تکملة المنهاج و آن کمتر از مکاسب است. همچنین ابواب فقهی باید بین این کتاب ها پخش شوند، نه این طلبه یک باب را چند بار بخواند.

آیت الله گرامی: نظر بنده این است که کسی که قصد طلبگی دارد، رسائل را لازم نیست بخواند زیرا متن درسی نیست بلکه کتاب تحقیق است، علاوه بر این معتقدم باید بین قلم ها جمع شود بدین ترتیب که طلبه ابتدا حلقات شهید صدر سپس اصول مظفر و بعد کفایه را بخواند، به شرطی که استاد عجله نداشته باشد که روزی دو صفحه بخواند.

آیت الله ابراهیم جناتی: رسائل و مکاسب کتاب درسی نیستند و نباید به صورت کتاب درسی از آنها استفاده کرد. بعد ایشان چند نمونه از مطالب زائد و تورم را در اصول را بیان می کنند مانند موضوع کل علم ، واضع الفاظ یعرب بن قحطان است یا خدا؟ ، این که طلبه شش ماه در بحث مشتق معطل می شود و ...

در این طرح طلبه حداقل هشت بار فقه می خواند و این برای اتمام ابواب فقهی لازم، کافی است.

دکتر علیرضا فیض: حلقات شهید صدر از نظر علمی دست کمی از کفایه ندارد، هر چند ایشان مقداری جانب احتیاط را گرفته. در مورد رسائل کتاب رسائل الجدیة اثر مفیدی است که برخی از زوائد رسائل را حذف کرده و برای آشنایی طلاب با آرای شیخ کافیه است.

حجت الاسلام سید علی اکبر حائری: حلقات یک کتاب درسی است که تقدم و تاخر مطالب در آن رعایت شده، به خلاف کفایه حتی رسائل. دوره ی سه گانه ی دروس فی علم الاصول طلبه را از کتاب های دیگر از جمله اصول فقه مظفر و کفایه بی نیاز می کند و بهتر طلبه را برای درس خارج آماده می کند، البته از لحاظ لفظ و عبارت سر و کله زدن با عبارات کفایه طلبه را برای بهره برداری از کتب گذشتگان آماده می کند.

امروز به کسی که مکاسب خواند مجتهد نمی گویند زیرا مجتهد کسی است که بتواند در مورد مسائل روی زمین مانده فتوا بدهد.

- 1) فقه 6: مکاسب
- 2) فقه 7: مکاسب
- 3) اصول فقه 5: کفایه یا المبسوط یا حلقه ثالث یا رسائل
- 4) علوم حدیث 3: اصول الحدیث و احکامه
- 5) قرآن 7: درآمدی بر مباحث دانش جدید تفسیر (مهدی احمدی فراز، حجت الاسلام والمسلمین محمد امینی)
- 6) معرفت شناسی: اصول فلسفه و روش رئالیسم (6 مقاله اول) یا آموزش فلسفه جلد 1 (آیت الله مصباح) یا مسئله شناخت (شهید مطهری) یا تئوری شناخت در فلسفه ما (شهید صدر)
- 7) فن تبلیغ، شامل مباحث خطابه و شعر + کتاب های موسسه امیربیان یا کتاب لولو و مرجان در شرایط روضه خوان (مرحوم حاجی نوری) + کارگاه تبلیغ
- 8) اخلاق 7: ادب فنای مقربان ج 1 (آیت الله جوادی) یا الشموس الطالعه یا یکی از شروح آیت الله تحریری بر یکی از ادعیه یا ...؟

امام خامنه ای: تبلیغ هم یک کار و فن است و می تواند یک علم باشد و هست و باید تدریس شود. مثلاً می رود تبلیغ کند؛ ولی روان شناسی تبلیغی ندارد و با مردم حرفی را می زند که حرف آن ها نیست! حرفی را که باید در دانشگاه زد، در روستا می زند و حرفی که باید در روستا زده شود، در کارخانه می زند! بنابراین، تعلیم و روش یابی علمی و فراهم کردن مقدمات علمی برای تبلیغ- مثل روان شناسی اجتماعی- در حوزه نیست. فراهم کردن مواد تبلیغ، مثل دسته بندی و مشخص کردن مباحثی که لازم است برای انواع مستمعین انجام گیرد، وجود ندارد.

کتاب لولو و مرجان را رهبری اسم بردند برای شرایط روضه خوان.

به نظر ما در معرفت شناسی اصول فلسفه که پس از نهاییه الحکمه در نظر گرفته شده بهتر است و اگر معرفت شناسی را قبل از تدریس فلسفه در نظر بگیرید کتاب آموزش فلسفه بهتر است.

اگر برای قواعد الفقهیه کتابی انتخاب شد که بیش از یکسال طول می کشید، قرآن 7 را می توان به سال هشتم منتقل کرد.

برای شرح ادعیه، پیشنهاد می شود شرحی را انتخاب کنید که بدون این که از اصطلاحات عرفانی استفاده کند به طور غیر مستقیم به طلبه بفهماند که بدون عرفان نظری، برای فهم شروح ادعیه به مشکل برخورد خورد. این کار مقدمیه ای است برای کتاب آقای پزدان پناه در سال بعد. خب، بنده نگاه کردم دیدم پیش از 20 شرح فقط بر زیارت جامعه نوشته شده بنابراین این که کدام یک از این شروح متن درسی باشد نیاز به متخصص دارد.

بعضی ابواب فقهی فی الجمله پیشنهاد بعضی دیگر هستند بنابراین لزومی ندارد ابواب را به همان ترتیب شرح لمعه بخوانیم، مثلاً برای باب قضا بهتر است طلبه با متاجر و حدود و دیات و ... آشنا باشد.

- 1) تهذیب فقه العقود + مسائل مستحدثه
 - 2) کتاب فقه حکومتی (جهاد ، قضا ، مسائل روز) (در این مورد با آیت الله اراکی صحبت شود)
 - 3) اصول فقه 6: اصول فقه حکومتی (منظور کتاب آقای رضا اسلامی نیست) ، کتابی که حاوی نظرات اصولیین معاصر نیز باشد.
 - 4) آشنایی با عرفان اسلامی: اصول و مبانی نظری عرفان اسلامی (آیت الله یزدان پناه)
 - 5) اخلاق 8: صحیفه ی سجادیه
 - 6) تحریر رساله الولایه (آیت الله جوادی آملی) (درس اختیاری)
- در کتاب تهذیب فقه العقود که از آیت الله کاظم حائری است و توسط شاگردان ایشان تهذیب شده است، بعضی مباحث جدید آمده: شخصیت های حقوقی، حقوق معنوی، ماهیت سهام بانکی، حق سرقفلی، نکاح معاطاتی و ...
- امام خامنه ای: اصول فقه باید استنباط فقهی را هم برای اداره ی فرد آموزش دهد هم برای اداره نظام.
- تدریس این کتاب آقای یزدان پناه (حفظه الله) ضرورت دارد به دلیل این که دیگر شاهد این گونه اتفاق ها نباشیم که خدای نکرده یک کسی که 30 سال 40 سال در حوزه بوده باید حالا از یک گوشه ای بلند بشود و بدون این که مبانی فهم عرفان را بداند برگردد و به عرفا چیزهایی بگوید که در شأن خودش است. این اتفاقات هرگز نباید در حوزه ها تکرار شود.
- این که آقا در یک جلسه خصوصی سال 89 فرمودند "برای اخلاق و تهذیب، عرفان نظری فایده ای ندارد و هیچ کسی را بالا نمی آورد" برای تاکید بر عرفان عملی بوده و این که اخلاق درس نیست صیروت است وگرنه عرفان نظری برای فهم بسیاری از شروح ادعیه و خود دعاها و زیارات معصومین (ع) ضروری است، برای پاسخ به سوالات مردم لازم است برای فهم کتب اولیاء مانند حضرت امام خمینی نیاز است، برای رفع تهمت از عرفای اصیل نیاز است، حتی برای درک مراد بزرگان در دیوان شعر شان مهم است و ...
- این که صحیفه امام سجاد علیه السلام مطالب بسیار عمیق و سنگینی دارد دلیل نمی شود که ما آن را متن آموزشی قرار ندهیم ، مگر قرآن مطالب عمیق تر ندارد؟ پس باید قرآن نیز حذف شود؟ علاوه بر این که بسیاری بزرگان ما توصیه می کنند این کتاب های ادعیه متن آموزشی قرار بگیرد، فقط یک نفر ایشان علامه حسن زاده آملی (دام ظلّه العالی) است.
- طلبه باید ابر کسب مدرک سطح ، علاوه بر امتحان شفاهی ، یک پایان نامه تحقیقی ارائه دهد. این مدرک معادل فوق لیسانس دانشگاه است.
- تذکر پایانی: هرچند این طرح اولیه و ناقص است ولی شما برای طرح نهایی چاره ای ندارید مگر همین سیر را طی کنید یعنی اول راهبرد کلی را تعیین کنید بعد اهداف را بعد کتاب هایی را انتخاب کنید که بیشتری جامعیت را بدون ضربه زدن به اهداف داشته باشند در عین حال با نظرات بزرگان هر علم حتی المقدور سازگار باشند! کار سختی است برایتان دعا می کنم. این طرح توسط یک طلبه پایه چهار تنظیم شده است بنابراین نواقص آن را به کرامت خود ببخشید و بنده را از دعای خود محروم نفرمائید. والحمد لله رب العالمین.

- 1) بیانات مقام معظم رهبری در مورد تحول در حوزه های علمیه (که به صورت جزوه ای به حاج آقای ملکی مدیر مدرسه معصومیه تحویل داده شد)
- 2) نشریه علمی-فرهنگی رهنامه ی پژوهش، شماره های 13،14،15،16،17،18
- 3) طرح پیشنهادی حجت الاسلام و المسلمین عبد الحمید واسطی و سایت موسسه مطالعات راهبردی علوم اسلامی
- 4) کتاب جایگاه شناسی علم اصول
- 5) جزوه ی گامی بلند در اصلاح متون آموزشی فقه، حجت الاسلام و المسلمین محمد حسن قمی
- 6) پیش نویس اساسنامه مدرسه علمیه مشکات
- 7) مصاحبه با استاد علایی نژاد (مدیر گروه عقاید مدرسه معصومیه)
- 8) جزوه ی برنامه درسی نخبگان
- 9) طرح حاج آقای همتیان و هاشمیان، بخش اول و دوم
- 10) طرحی به نام پیوست شماره 6 که رهبری بر آن تقریظ زده اند.
- 11) برنامه پیشنهادی مجید قادری و نظرات محسن متقی، محمد صدر، رضا بابایی و ... (از طلاب معصومیه)
- 12) طرح آموزشی مدرسه فارغ التحصیلان
- 13) طرح مدرسه انقلاب (گروه عهد مدرسه معصومیه)
- 14) و ...